

УДК 070:811.161.2'38

*Денис Контурський, Марина Шарапа
(Житомир, Україна)*

СТОРИТЕЛІНГ У СТВОРЕННІ МЕДІАТЕКСТУ

У статті розглянуто поняття сторителінгу, його основні характеристики, функції. На прикладі власних медіатекстів представлено техніки створення сторителінгу.

Ключові слова: сторителінг, медіатекст, мовностилістичні прийоми, функції сторителінгу, техніки створення сторителінгу.

The article discusses the concept of storytelling, its main characteristics and functions. Techniques for creating storytelling are presented using examples from our own media texts.

Keywords: *storytelling, media text, linguistic and stylistic techniques, functions of storytelling, techniques for creating storytelling.*

У сучасному інформаційному суспільстві, де медіапростір стає дедалі більш роздрібненим і перенасиченим, ключовим завданням для кожного комунікатора є здобуття та утримання уваги аудиторії. Одним із найдієвіших інструментів у цій сфері є сторителінг – мистецтво створення та передавання історій, яке дозволяє зробити інформацію не лише зрозумілою, а й емоційно близькою для реципієнта.

Актуальність досліджень ролі сторителінгу в створенні медіатекстів та його впливу на формування громадської думки зумовлена насамперед тим, що медіа мають вплив майже на всі аспекти суспільного життя, тому важливим є розуміння того, як і з якою метою сторителінг використовують у масових медіа, соціальних мережах та інших каналах комунікації.

На сучасному етапі розвитку наукових досліджень спостерігаємо відсутність уніфікованого підходу до трактування поняття сторителінгу. С. Васківська характеризує сторителінг (англ. story – «історія», totell – «розповідати») як дієвий інструмент комунікації, який передбачає передавання інформації аудиторії через цікаві, емоційно насичені чи повчальні оповіді [2].

На думку О. П'ятецької, сторителінг є мистецтвом створення та розповіді сюжетних історій на основі фактів із життя та подій з метою впливу на когнітивну, емоційну, мотиваційну сфери реципієнтів [8, с. 110]. Цей прийом є засобом для маніпуляції думкою цільової аудиторії та, одночасно з цим, інструментом психолінгвістичного характеру, що дозволяє активізувати відповідні інтенції.

У широкому значенні сторителінг – це комунікативна стратегія, що полягає у використанні структурованої розповіді (історії) як засобу передавання інформації, емоційного впливу, формування смислів та залучення аудиторії; ґрунтується на наративних механізмах, які активують когнітивні та емоційні процеси сприйняття й запам'ятовування інформації.

Основними функціями сторителінгу як мистецтва створення та передавання історій можна вважати такі: спонукальна; об'єднувальна; комунікаційна; впливова; практична [1].

Загальновідомо, що існують основні техніки сторителінгу: *подорож героя, модель Гори, рамка як формат наративу, техніка контрасту або Sparklines, наратив «з кінця»*.

З метою детальної репрезентації технік, звернемо увагу на авторські медіатексти, які було створено за допомогою окреслених вище технік:

Подорож героя. Особливість цієї техніки полягає в тому, що в центрі сюжету перебуває герой, що стикається з певною проблемою, яка стає випробуванням для нього. Автор поступово розгортає перед читачем шлях героя, що зазвичай приводить до позитивного завершення історії.

Наприклад, авторська історія «Герої без зброї: українські рятувальники», що розповідає про рятувальників, які, ризикуючи життям, несуть свою службу в різних куточках України, зокрема й на передовій. В основі лежить реальна історія життя дівчинки Жені та приклад Артура Моркотенка (за технікою сторителінгу він і є героєм, що стикається із проблемою порятунку людей, і кожна історія для нього є випробуванням), який рятує життя українців під час війни. Ключовими елементами цього методу є кульмінація та ясність у викладі подій, які утримують увагу аудиторії. Так, авторським задумом статті на тему «Герої без зброї: українські рятувальники» було привернути увагу аудиторії до невидимих героїв сучасної України – рятувальників, які хоч і не тримають зброї в руках, однак віддано виконують свій обов'язок на передовій війни, рятуючи людські життя. У статті за допомогою цієї техніки сторителінгу було розкрито важливість ролі українських рятувальників у збереженні життів пересічних українців, їх мужності та відданості, готовності прийти на порятунок під обстрілами ворога [3].

Помилки як джерело досвіду або модель Гори. У цьому випадку герой також переживає складнощі, проте на відміну від класичної подорожі героя відсутній щасливий кінець. Усе, що трапляється з персонажем, – це його досвід, який може стати основою для майбутнього розвитку.

У авторській історії «Українська мова – зброя народу» головний герой – розвідник Віктор, який все життя говорив російською; він пережив негативний досвід воєнних зіткнень, що спонукало його перейти на українську та усвідомити, як важливо українцям у цей важкий час говорити саме державною, оскільки мова – зброя нашого народу. У статті привернуто увагу до важливості збереження та розвитку української мови як символу національної ідентичності та незалежності; до того, як важливо в умовах триваючої агресії росії проти України переходити на українську мову, адже мова в умовах сучасної гібридної війни – це не просто засіб спілкування, а зброя народу. Таким чином, уможлиблюється репрезентація важливості мови та морального занепаду тих, хто в часи повномасштабної війни досі підтримує мову окупанта [7].

Рамка як формат наративу. Цей прийом передбачає основний сюжетний каркас, який доповнюється окремими історіями. Його класичним прикладом може бути знаменита збірка «Тисяча й одна ніч», у якій кожна нова розповідь інтегрована в загальну канву.

Матеріали авторського тексту «Підтримка ментального здоров'я в часи війни» шляхом висвітлення реальної історії сім'ї переселенців восьмирічного хлопчика Івана та його мами, покликані донести до аудиторії вагомість надання психологічної допомоги як дорослим, так і дітям під час війни. Такий текст є одним із багатьох у циклі історій про підтримку ментального здоров'я українців у воєнні часи (про важливість діяльності команди лікарів-психологів, які надають групові та індивідуальні сесії психологічної підтримки українським переселенцям в умовах війни, зазначено в статті «Лікарі без кордонів») [5].

Техніка контрасту або Sparklines базується на порівнянні: одна історія є реалістичною, а інша ґрунтується на припущеннях чи фантазії. Контраст між реальним та уявним допомагає читачеві не лише глибше зрозуміти сутність подій, але й оцінити їхню потенційну альтернативу. Так, авторський задум сторителінгу в статті «Радісне дитинство попри війну» зводиться до того, щоб на конкретних прикладах життя чотирирічного Сашка та семирічної Аліси показати, як діти, що проживають у прифронтових селах, знаходять «промінчики радості» у звичайних речах, у творчості, у своїх фантазіях. Цей задум у тексті реалізовано через контраст опису звичного дитинства та дитинства, зруйнованого війною. Життя українських родин зображено через протиставлення двох реальностей – в умовах війни та за її відсутності [6].

Наратив «з кінця». У цьому підході розповідь розпочинається із завершення чи факту-інтриги, який спонукає читача до пошуку пояснень. Для розкриття сенсу цього початкового елемента необхідно стежити за розвитком сюжету в тексті до самого кінця. Авторський задум сторителінгу в статті «Мовчазні жертви війни» спрямований на привернення увагу аудиторії до проблем захисту та допомоги тварин, які є мовчазними жертвами війни і страждають не менше, ніж люди. Реальна історія порятунку пса із розлому мосту в деокупованому Куп'янську волонтером Михайлом Пуришевим – це не просто вияв доброти та великодушності людини, а гарний приклад для всіх нас подарувати тепло та надати допомогу братам нашим меншим. Оповідь починається із того, чим саме займається зараз волонтер. А потім – розповідь його історії [4].

Отже, використання сторителінгу в медіатекстах – це потужним прийомом впливу на реципієнта. Витоки цього мистецтва сягають глибокої давнини, але й у сучасній науці є актуальним об'єктом зацікавлень та досліджень. Перспективами подальших досліджень цієї проблематики вважаємо глибше вивчення та аналіз функцій сторителінгу під час творення сучасного медіадискурсу; а також з'ясування особливостей мовностилістичних прийомів, характерних для сторителінгу (градація, контраст, персоніфікація, стилістичний повтор, знеособлення, використання іншомовної лексики, поширені порівняння тощо).

ДЖЕРЕЛА ТА ЛІТЕРАТУРА

1. Антонів А., Гутнікевич Х., Сторителінг у навчанні української мови як іноземної. *Теорія і практика викладання української мови як іноземної*. 2025. Вип. 19. С. 3-11.
2. Васьківська О. Є. Сторителінг як інструмент соціальної журналістики. *Modern international relations: topical problems of theory and practice: collective monograph*. Faculty of International Relations of the National Aviation University; under general editorship of W. Welskop. Lodz: Wydawnictwo Naukowe Wyższej Szkoły Biznesu i Nauk o Zdrowiu w Łodzi, 2021. С. 280-284.
3. Контурський Д.М. Герої без зброї: українські рятувальники. *Студентсько-викладацька газета «Універсум» (березень)*. 2024. 9 с.
4. Контурський Д.М. Мовчазні жертви війни. Герої без зброї: українські рятувальники. *Студентсько-викладацька газета «Універсум» (квітень)*. 2024. 9 с.
5. Контурський Д.М. Підтримка ментального здоров'я в часи війни. *Студентсько-викладацька газета «Універсум» (травень)*. 2024. 9 с.
6. Контурський Д.М. Радісне дитинство попри війну. *Студентсько-викладацька газета «Універсум» (травень)*. 2024. 9 с.
7. Контурський Д.М. Українська мова – зброя народу. *Студентсько-викладацька газета «Універсум» (червень)*. 2024. 9 с.
8. П'ятецька О. В. Сторителінг як поліфункціональний інструмент сучасної комунікації: мовностилістичні особливості. *Актуальні проблеми української лінгвістики: теорія і практика*. 2019. №39. С. 106-121.